

Захаггүй замбуулинай үүдэ нээһэн Зоригтой совет арадта алдар соло!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТҮЙ

38-дахь жэлээ гарана

БҮРЯТ ҮНЭН

АСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

88 (9535)

1961 оной апрелин 13, четверг

Сэн 2 мүнгөн

КОМУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИДА, СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АРАДТА! БҮХЫ ОРОНУУДАЙ АРАДУУДА, ПРАВИТЕЛЬСТВОНУУДА! БҮХЫ ТҮРҮҮ ХҮН ТҮРЭЛТЭНДЭ!

КПСС-эй Центральна Комитетдэй, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумдэй,
Советскэ Союзай правительствын

Х А Н Д А Л Г А

Түүхэдэ түрүүшнхөө дайда руу хүн нийдэбэ. 12-то Москвагай сагаар 9 час 7 минут хуниг хуулгаһан замбуулинай «Восток» гэжэ хуниг хуулгаһан замбуулинай дайда руу нийдэн гараад, дэлгэрхэй тойрон дабшаһангайаа һүүлээр, манай — Советдүүдэй оройной мангын газар дээрэ гэмтэ гэдэгдэ тэхэрэн буугаа. Дайда руу нийдэн түрүүшнхөө хүн — советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай эрхтэй байгаалин хүснүүдхөө хүнэй илаһан үзэгдөө, наука болон техникын туйлай өхэ туйлаһа, хүн болон бадаран мандаһан ушар мүн. Замбуулинай хүнэй нийдэхэ хэрэгэй эхин табигдаа. Түүхэдэ мартагдахгүй энэ шэн габьяа хадаа советскэ Союзай, социализмын түгэлдэр хүснэ баримталан

Бидэнэр эдэ илалтануудаа бүхы арадуудай аша туһада, хүснэ аша туһада, дэлхэй дээрэ бүхы зонхй зол жаргалтай, амар амгалан ашаһууһын тулада баяртайгаар зориулнабди. Бидэнэр өөһэдүнгөө туйлалтанууд болон нээлтэнүүдхөө дайда зориулна бэшэ, харин эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай хэрэгтэ туһалхын тулада зориулдаг байнабди. Наука, техникын хүснэлтэ хадаа байгаалин хүснүүдхөө мэдэлдэ абаха, тэдэниг хүнэй аша туһада хэрэглэхэ талаар хизаарлашагүй өхэ арга боломжо нээжэ үгэнэ. Тиигэхын тулада хамагай түрүүн эб найрамдал хангаха хэрэгтэй. Эб найрамдал тухай урьалһан урьалтайгаар бүхы оронудай арадууд болон правительствонуудта энэ баяр баясхалантай үдэр бидэнэр дахиад хандаһанбди.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОМУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ
СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ
СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ
Москва, Кремль 1961 оной апрелин 12.

„Восток“ гэжэ онгосо-одондо хууһан хүнэй дэлхэй дээрэ түрүүшнхөө замбуулинай дайда руу амжалтаттайгаар нийдэлгые бээлүүлэлсэһэн бүхы эрдэмтэдтэ, инженернүүдтэ, техникүүд болон хүдэлмэришэдтэ, бүхы коллективүүд болон организацинуудта

Советскэ түрүүшнхөө космонавт-нүхэр ГАГАРИН Юрий Алексеевичтэ

Хүндэтэ нүхэд!
Ханинар — эсэгэ оронойхид!
Манай оройной арадууд гайхамшагта ушарай тохёолдоһон дээрэнхэ эхээр баясажа, сэдхэлхэ хүдэлгэжэ байна. Манай Эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз 1961 оной апрелин 12-то «Восток» гэжэ онгосо-одондо хууһан хүнэй замбуулинай дайда руу амжалтаттайгаар нийдэхүүдэ.
Манай арадай оюун ухаанай угаа өхэ амжалта туйлаһанай, коммунизм байгуулжа байһан совет хүнүүдэй сүлөөтэ зориг түгэлдэр ажалай ашаар совет хүн замбуулинай дайда руу нийдэ. Ородой, мүн дэлхэйн наука, техникын элитэ өхэ түлөөлгөшэдэй урдань ханажа байһан хүсэл бодол, манай арадай эсэн мэргэн хубуун Константин Эдуардович Циолковскийн ами наһаяа зориулһан хэрэгтэй мүнөө үедэ бодотоор бээлүүлгэжэ байна, манай баатарлиг сэг үедэ элэрэн харагдана. Совет арадай агууһа, гайхамшагта энэ илалта дэлхэйн наука, культурын баялигта хубиһаа оруулһан байна. Советскэ Союзай сэгнэгдэлсэгүй энэ габьяа өхэ бүхы хүн түрэлтэн баясхалантайгаар хүлээн абаха байха. Замбуулинай дайда руу совет хүн баатарлигаар нийдэжэ, дэлхэйн түүхэдэ шэнэ үе шата нээбэ. Хүн түрэлтэнэй хэтэ заяанай ханал хүсэл бээлүүлгэжэбэ гэжэ.
Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Советдэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет замбуулинай дайда руу хүнэй анха түрүүшнхөө нийдэлгээ амжалтаттайгаар хабаралсаһан бүхы эрдэмтэды, конструкторнууды, техникүүд болон хүдэлмэришэдэ, бүхы коллективүүд болон организацинууды ухаан бодолой, ажалай талаар агуу өхэ илалта туйлаһантайн дашарамдуулан манай алдарта Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын, Советскэ Союзай бүхы арадуудай үмэнхөө халуунаар амаршална.
Замбуулинай дайда руу анха түрүүн нийдэжэ, угаа өхэ илалта туйлаһантайн дашарамдуулан манай хүндэтэ нүхэр Юрий Алексеевич Гагарин, Танин үнэн зүрхэнхөө амаршалнабди, баяры хүргэнэбди.

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын тулада бүхы хүнүүд үндэһэ яһанайгаа, шэг шарайгаа ил-гааһа, шаманда шүтэлгэһөө болон социальна уг гарбалһаа дудьдлангүйгөөр хамаг хүсэ шадлаа зориулаг лэ. Буу эб-сэг яаралтайгаар түхээрлэгье болуула! Уласхоорондын шанга хиналта тогтоогоод, буу эбсэг бүгдэ нийтээрээ, хүс-дөөр хуряа! Энэ хадаа эб найрамдал хамгаалха мангын хэрэгтэ шидэххы туһа нэмэри болохол.
Манай 3хэ оройной алдарта илалта хадаа коммунизм бай-гуулгада шэнэ шэнэ шэн габьяа гаргахаар бүхы совет хү-нүүдхөө зоригжуула!
Эб найрамдалай, дэбжэлтын, хүн түрэлтэнэй зол жарга-лай тулада шэнэ илалта тээшэ урагшаа!

Түүхэдэ түрүүшнхөө дайда руу хүн нийдэбэ. 12-то Москвагай сагаар 9 час 7 минут хуниг хуулгаһан замбуулинай «Восток» гэжэ хуниг хуулгаһан замбуулинай дайда руу нийдэн гараад, дэлгэрхэй тойрон дабшаһангайаа һүүлээр, манай — Советдүүдэй оройной мангын газар дээрэ гэмтэ гэдэгдэ тэхэрэн буугаа. Дайда руу нийдэн түрүүшнхөө хүн — советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай эрхтэй байгаалин хүснүүдхөө хүнэй илаһан үзэгдөө, наука болон техникын туйлай өхэ туйлаһа, хүн болон бадаран мандаһан ушар мүн. Замбуулинай хүнэй нийдэхэ хэрэгэй эхин табигдаа. Түүхэдэ мартагдахгүй энэ шэн габьяа хадаа советскэ Союзай, социализмын түгэлдэр хүснэ баримталан

Дээрэ эгээл түрүүлжэ Замбуулинай дайда руу Нийдэн совет космонавт ЮРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧТЭ

ЮРИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ!
Эхэ баатарлиг габьяа гаргаһантайн — гэжэ онгосо-одон дээрэ хуугаад замбуу-лай руу анха түрүүн нийдэнхэнтэйнай да-ман Танин халуунаар амаршалхадаа дээрэ баясанаб.
Алдарта габьяа гаргаһанда бүхы совет хүн баясана, хүн түрэлтэнэй аша туһада эрэлхэг зоригтой байһанай, шэн баатаршалгын үлгэр жэшээ болоһон манай хэтын хэтэдэ мартагдахгүй. Нийдэнхэнтэйнай дайдыг замбуулинай дайдыг мэдэхэ талаар хүн түрэлтэнэй түүхэдэ туһа нээжэ үгэнэ, социалистическэ Эхэ үе түлөө совет хүнүүдэй сэдхэлхэ зүрхыг баясуулна, омогорхуулна.
Дайда руу аяншалаад, Эхэ оро-дод дээрэ золтойгоор бусажа ерэнх-дашарамдуулан Танин үнэн зүрхэнхөө амаршалнабди. Танин тэбэрэнэб.
Түгэнхөө уулзатаргаа баяртай.
Н. Х Р У Ш Е В.
Апрелин 12.

КПСС-эй Центральна
Комитет
ВЛКСМ-эй ЦК-гэй
ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДЭБТЭРТЭ
ЮРИЙ ГАГАРИН
БЭШЭГДЭБЭ

МОСКВА, апрелин 12.
(ТАСС). Газарһаа Замбуу-линай дайда руу хүнүүдтэ зам табига үгэнэ, дэлхэй дээрэ-хи түрүүшнхөө летчик-космо-навт, ленинскэ комсомолаар хүмүүжүүлгэдэн нүхэр Га-гарин Юрий Алексеевиче
ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэ-лэй дэбтэртэ ВЛКСМ-эй ЦК бэшэбэ.

СССР-эй Верховно
Советдэй Президиум
ССР Союзай Министрнүүдэй
Совет.

Шираб НИМБУЕВ

АЛДАР СОЛО! АЛДАР СОЛО!

Зүүдэлжэ байна үб?
Зүнтэлэжэ байна үб?
Үгы даа! Үгы!
Үгы даа! Үгы!
Баггүй өхэ
Баяртаа ногтоод,
Омогорхон хуһин,
Обогшожо хуунаб!
Хүн түрэлтэнхөө
Хүхээн, гайхуулан,
Бүмбэрсэг дэлхэйдэ
Бүхэлэн гороолоод,
Эхэ орондоо
Эрьжэ бусаһан
Гайхамшаг зоригтэ

Гагарин баатарта
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!
Алдар соло!

Апрелин 12.

ТАСС-эй мэдээсэл

Замбуулинай дайда руу дэлхэй дээрэ анха түрүүн хүнэй нийдэнхэн тухай

Хүниг дээрэ хуулгаһан, «Восток» гэжэ дэлхэй дээрэхи түрүүшнхөө замбуулинай онгосо-одон 1961 оной апрелин 12-то табигдажа, Газарыг тойрон даб-шаха замда гараа. «Восток» гэжэ замбуулинай онго-со-одондой пилот-космонавт Советскэ Социалисти-ческэ Республикануудай Союзай эрхтэн летчик майор Гагарин Юрий Алексеевич юм.

Замбуулин соогуур дабшадаг олон шатай ра-кетэ амжалтаттайгаар нийдэн гараа, замбуулин соо-гуур дабшаха түрүүшнхөө скоростодо ороод, ябуула-ша-ракетын хуульшын шатаһаа таһарһанайгаа һүү-лээр онгосо-одон Газарыг тойрон дабшаха замаараа жэгдэ найнаар нийдэжэ эхилэ.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, онгосо одон 89,1 ми-нутын турша соо Газарыг тойрон дабшаха байна; он-госо-одондой эгээл доодо захань Газарай нүрууһаа 175 километр (перигей), эгээл дээдэ захань 302 кило-метр (апогей) холуур нийдэхэ юм; экваторһаа за-майнь һөөлжэлгын булан 65 градус 4 минута болоно.

Замбуулин соогуур нийдэн дабшаха онгосо-одо-ной шэгнүүр пилот-космонавтаттай хамта ябуулаша-ракетын хуульшын шатын шэгнүүрыг оруулалсангүй-гөөр 4725 килограмм болоно.

Космонавт нүхэр Гагаринтай радиогоор хоёр та-лын холбоо барисаан байгуулагдаад, саашадаа үр-гэлжэлүүлгэдэнэ. Онгосо дээрэ тохдогдоһон богони долгито передатчикуудай частота 9,019 мегагерц, 20, 006 мегагерц, үшөө богони долгын дээрэ хөөрэлдэлгын частота 143,625 мегагерц юм. Радиотелеметрическэ, телевизионно түхээрлэгнүүдхөө хэрэглэжэ, космо-навтын нийдэжэ ябаха үедэ тэрэнэй бэсын элүүрэй хойноһоо ажаглалта хэгдэнэ.

«Восток» гэжэ онгосо-одонийн замда гаргаха үедэ космонавт нүхэр Гагарин ехээр ядалдагүй, тингээд мүнөө үедэ бэсын элүүр яһала һайн. Онгосо-одондой кабина соо хүнэй ажамидарха эрхэ байдал хангаха түхээрлэгнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Пилот-космонавт нүхэр Гагаринтай хуужа яба-һан «Восток» гэжэ онгосо-одон замаараа дабшаһаар.

МОСКВА, апрелин 12. (ТАСС). Бүмбэрсэг дэл-хэйдэ тойрожо нийдэнхэйнхөө һүүлээр, Москвагай са-гаар 10 час 25 минутата тогтоогдоһон программын ёһоор, ябадалынь зогсоон удааруулха түхээрлэгэ хүдэлгэгдэжэ, замбуулин соогуур дабшан нийдэдэг онгосо-одон пилот-космонавт майор Гагаринтай хам-тадаа, Советскэ Союзай урда тээнэ тодорхойлогдоһон райондо буухын тулада замһаа гараад доошоо оро-жо эхилэ.

МОСКВА, апрелин 12. (ТАСС). Москвагай са-гаар 9 час 52 минутата «Восток» гэжэ замбуулинай онгосоһоо абтаһан мэдээнэй ёһоор, пилот-космонавт майор Гагарин Урда Америка дээгүүр нийдэжэ ябаха-даа, ингэжэ дамжуулаа: «нийдэлгэ гэмгүй һайнаар үнгэрнэ, бэемни гэмгүй һайн».

МОСКВА, апрелин 12. (ТАСС). Пилот-космо-навт майор Гагарин Москвагай сагаар 10 час 15 мину-тата Африка дээгүүр нийдэн гарахадаа, «Восток» гэ-жэ замбуулинай онгосоһоо ингэжэ дамжуулаа: «ний-дэлгэ гэмгүйгөөр үнгэрнэ, Газарай татасаһаа гаража, шэгнүүргүй болоод ябахадаа бэемни гэмгүй һайн».

Хараалагдаһан шэнжэлэлгын амжалтаттайгаар хэгдэнхэйн, нийдэлгын программын дүүргэгдэнхэйн һүүлээр 1961 оной апрелин 12-то Москвагай сагаар 10 час 55 минутата советскэ «Восток» гэжэ онгосо Со-ветскэ Союзай урда тээнэ хараалагдаһан райондо гэмгүй һайнаар буугаа.

Летчик-космонавт майор Гагарин ингэжэ мэдээ-сээ: «гэмгүй һайнаар бууһан, бэемни һайн, гэмтээ, бэртэггүй байһан тухайни парти, правительствода, Никита Сергеевич Хрушевто өөртөн мэдээсэхые гуй-наб».

Замбуулинай дайдаар хүнэй нийдэд бусаһан ушар замбуулинай дайдыг хүн түрэлтэнэй шэнжэлэв мэдэхэ туһаа угаа өхэ хараа зам нээжэ үгэнэ.

Түрүүшнхөө пилот-космонавт Юрий Гагарин

Түүхэдэхи түрүүшнхөө пилот-космонавт майор Юрий Гагарин харын урда тээ 27 наһатай боло-но байгаа.
Смоленскыи областин Гжатск райондо (Россин Федераци) 1934 оной мартын 9-дэ колхозингой бүлэдэ тэрэ түрэлэн юм.
Тэрэ 1941 ондо дунда хургуу-лда хурахааа ороһон байгаа. Зү-гөөр гитлеровцуудай довтолон ороходо, хуралсалаа таһалдуулан байна.
Дэлхэйн хоёрдох дайнай дүү-рэнхэйн һүүлээр Гагаринэй бүлэ Гжатск городто зөөжэ ерэ лэ. Юрий тэндэ дунда хургуулада орожо, хуралсалаа үргэлжэлүүлэбэ. Москва шадарай Люберцы городто ремесленнэ училищы тэрэ 1951 он-до эрхмн сэгнэлтэйтэйгөөр дүүргэ-жэ, хоёршэн-шудхалаашын мэргэ-жэлтэй болоо, хүдэлмэрингэн за-луушуулай хургуулинь нэгэн доро дүүргэбэ.
Удаань Юрий Гагарин Волга мурэн дээрхи Саратов городто индустриальна техникумдо хура-

һан байна. 1955 ондо техникумды эрхмн сэгнэлтэйтэйгөө дүүргэһэн байгаа.
Техникумэй студент байхадаа, Гагарин авиацида түрүүшнхөө алхамууды хэһэн юм. Тэрэ Сара-товай аэроклубта хурадаг байгаа. Аэроклубад курсы дүүргэнхэйн-гээ һүүлээр 1955 ондо тэрэ Орен-бург городтохи авиационно учи-лищидэ хуранхай. Гагарин 1957 ондо энэ училищини дүүргэжэ, на-гэдэхнэ разрядтай болоод, советскэ авиацида алба хэжэ эхилэн юм.
Недондо жалдэ Юрий Гагарин Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин гэгшүүн болоһон байна.
Юрийн һамган Валентина Гага-рина 26 наһатай, Оренбургын ме-дицинскэ училищы дүүргэнхэй. Тэ-дэнхэй басаган Елена хоёр наһатай, хоёрдохы Галия басаганинь нэгэ наһатай болоһон.
Гагаринай 59 наһатай эсэгэн модондо дарханаар хүдэлдэг. 1903 ондо түрэлэн Анна гэжэ эхэн гэр-ий эхэн эхэнэр юм.
(ТАСС).

В. И. Ленинэй түрэлхөөр 91 жэлэй ойдо

ЛЕНИНИЗМ ИЛАН МАНДАЖА БАЙНА

Владимир Ильич Ленин агууха революционн хургаал болох Ленинизм Советскэ Союзай Коммунистическэ партида, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөндө олгоо. Коммунистическэ партинай Ленин багшын мүнхэ суртал хургаалыг үдэр бүрингөө олон нийсн ажал-ябуулгада хүтэлбэри болгон бэлүүлнэ.

Ленинизм гэшээ түүхэтэ шэнэ үеын марксизм мүн. Энэ хадаа хүдэлмэрийн ангилан революционн партине хайнан гэжэ эмхидхэхэб, капитализмтай тэмсэхэ тэмсэлдөн тэрэниие хайнаг гээд хатууулахаб, социализм болон коммунизм байгуулаха хэрэгтэй хүтэлбэри хусан хайнан гээд болгохы гэхэн хургаал мүн. Энэнай хүдэлмэрийн ангилан тарянадай холбоо барисаа, арадай хани барисаа хайна гээд тогтохо, бэхжүүлхэ тухай, буржуазие унагааж, пролетариатай диктатура тогтохо, хүдэлмэрийн ба тарянадай гурэн эмхидхэхэ тухай хургаал болоно. Энэнай социализм, коммунизм байгуулаха тухай хургаал юм.

Ленинизм болбол нүлөө ехэтэй тугалдар хусан, «нагал зандаа байдаггүй, харин ходо хүгжэжэ байдаг хургаал мүн.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти, 85 гаран гүрэнэй аха дүү коммунистическэ болон худалмэрийн партинууд марксизм-ленинизм түүхэдэй шэнэ байдалаа улам баяжуулан хүгжүүлжэ, ошпор-тунистнууд, ревизионистнууд болон өлдэй эсн бусад дайсагдэй хаагайруулгааа Лениний хэрэгтэ аршалан хамгаалжа байна.

Ленин өөрингөө теоретическэ болон бодото дээрнэ хүтээжэ ажал хургалмэрийн ходоодо ажабайдалаа эхилдэг байгаа. Маркс, Энгельсын хургаалыг, хүн түрэлтэй обществэ түүхыг гүнзгийгөөр шудалаа, Ленин коммунистическэ партигай илаха тухай хургаалыг баяжуулан, коммунистическэ обществэ байгуулаха гол замыг заажэ үгэсэн байна.

Залуу Совет гүрэнэй түрүүлшнгээ алхамуудыг наал халхалжа байха үедэн Ленин ингэжэ хэлээ: «Социализм ёһотой хубилгалтануудыг эхилхэдээ, эдэ хубилгалтануудай эсэсэй зорилгыг, тодорхойлон хэлэбэл, коммунистическэ обществэ байгуулаха зорилгыг али тодор урдаа табижа ёһотойби».

Манай орон дотор коммунизм байгуулаха гэжэ агууха зорилго совет аридыг зоригжуулаа, зоригжуулаха байна. Манай орон Лениний хургаалыг бэлүүлэн, тэмсэл болон илалтануудай еха, алдартай солотой замаар яважа гарлаа.

Советуудай Республика олон жэлэй туршада дайсан харша капитализм гүрэнүүдээр хүрээлэгдэн гансал социализм гүрэн байлан юм. Манай орон империалистуудай зайсагта довтолгоонуудта оло дахин харуусаха ушартай болоо. Орон соохи ангиуудай элдэб олон дайсаг, парти дотор нугралан тэдэнэй агентнууд — троцкистууд, зинovieвчууд, бухаринчууд, буржуазна нацистууд, ревизионистнууд ба догматичууд — партине Лениний захлаа халууруулаха, социализм байгуулахаа хаагуулаха гэжэ нэгдэн байгаа. Дайсаг заатагуй диндэдэг байба. Ленин диндэдэггүй суртал болотой элбегтэе Коммунистическэ партида баруулаа, бархэнээлээ айнгүй, эсэхэ есүхые мэлэнгүй, уруу дуруу болонгүй, гуйбалзангүй байхые партида заалан юм. Парти болон совет арад Лениний заабарие халбаригшгүйгөөр баримталжа, хатуу зориг харуулан, баатаринала гаргажа, Лениний заалан агууха уг зорилго тэмсэ ажалалтатгаар, сахэ шууд дабиана.

Далхайн социализм байгуулалтын бүридэн бии болонгон ушар, далхай дээрхи хүснүүдэй социализмын аша туһада үндһөөрөө хубилдан байдал, манай орон дотор коммунизм байгуулаха хэрэгтэ туйлагдаан агууха ажалалтанууд юу харуулан гэхэдэ, СССР-тэ социализм хүсэд дүүрэн илахааа гадна, эсэсэн илан-хан байна. Эхэ ороннай урган далай-сататгаар коммунизм байгуулаха үедэн оронхой. Манай партиин ЦК Лениний хургаалыг үндһөөр коммунистическэ обществэ байгуулалтын программа зохионо.

Коммунизм хада бата бэхи материальн-техническэ үндһэ нуури-тай болохы, үйлдэбэрлэги хуснүүдэй тугалдар ургалга, ажалай бүтээсн халбаригшгүй дэшилхэ ябадал хангахые эрина гэжэ Ленин хургаалан юм. Лениний эдэ заабаринуудыг партинай 1959 оной

(РСФСР-эй искусствонуудай сильвейи зурагхан зураг) габыяата ажал-ябуулгаша П. Ва-

Февралда болошо КПСС-эй XXI съездээр баталуулаа, СССР-эй арадай ажахы хүгжөөхэ долоон жэлэй тусэбэй үндһэ нуури болон хэрэг-лээн байна.

Хүндэ индустрийн хурдан түргэн ургалга, станок, прибор бүтээгил, радиоэлектроникын, электротехникын, металлурги, хими, нефть болон газар үйлдэбэрлэдэ хэрэгтэй зэр зэбсэгтэй түргэн хүгжээтэ хангахы, аймай хүсэ амгалан сагай зорилго-нуудта бүри ехээр хэрэглэхы долоон жэлэй тусэб хараална.

«Совет засаг дээрэ бухы ороноо электрификацилгыг нэмэхэдэ коммунизм болоно» гэжэ Ленин хэлээ. Хэрбээ Россия олон тоото электрическэ станцинуудар, техникын хүсэгтэ түхээрэлгэнүүдээр бүрхөөгдөбэл, коммунизм ажахын байгуулалтамай ерээдүйн социалистическэ Европодо, Азида жэшээ болохо байха гэжэ Ленин заагаа бэлэй. Лениний амиды байдала, манай ороние электрификацилгын тусэб бэлүүлэгдэжэ эхилэн юм. Арадай ажахын ажалалтануудыг Советуудай IX съезд дээрэ нэрлэхэ зуураа, бухы дээрэ 12 мянган киловатт хүсэгтэй 221 электростанци 1920, 1921 онуудта нэгдэжэ гэжэ Ленин мэдээлэн байна. Москвагай оршондохи Калинин гэжэ бишхын тосхондо электрикын лампочкануудай носоогдохы харахадна Ильич ехээр баярланан юм. Тэдэни «Ильичин лампочканууд» гэжэ арад ои хайлханаа нэрлээн байгаа.

Днепрогэсые, Волгин, Сталинград-дай ба бусад электростанцинуудыг харабал, илангааа электростанцинуудай хүсые долоог жэлэй (1959 — 1965) турша со зуун Днепрогэс-тэй гу, али мянган Волховстройтэй гэн болохо 58—60 миллион киловатт нэмэхэдэ гэжэ партинын хараал-дыг мэдэбэл, Ильич ямар ехээр байдала байгаа. Манай орон арадай илангааа бухы ажахыг үргэлжэлдөн электрификацилха гэжэ Лениний агууха хараа болохы бэлүүлгын шиндхэны шатада ороод байна. Советскэ правительствын толгойлогш Н. С. Хрущев ойрын 15—20 жэлэй туршада эхэ ороноо бүхидхэ электрификацилха асари ехэ программа зохиогод, капитализмтай амгалан ёһоор мурьсэхэдэ саг алмаха гэжэ нухалын шухала асуудалыг хай-шан гээд түргэнөөр шиндхэхэ гэжэ харуулаа.

Хүдөө ажахы социализм ёһоор хубилгаха тухай Лениний налал-болд бэлүүлэгдэ. Хүдөөмэрийн ангилан, гол олонхи тарянадай дэм жалгада түшгэлэн, Коммунистическэ партинай Лениний кооперативна тусэбтэ бэлүүлээ. Газданги, ажжэ, бутархай байнан хүдөө ажал-хымнай тэмэ, ошпоржуулагдана, социализм ажахы болоо. Агаана, нуг ба модон борной орхидоо. Парти болон гүрэнмай хэдэн зуугаада мянган трактор, комбайн ба бусад машина, замсугуудыг хүдөө тосхонуудта халхалжа. 40 миллион шахуу гектар шэнэ, залууг газар эдүүр-дэжэн ашаглагдадаг болоо. Хүдөө ажахыда, колхозно тарянадай ажа-байдалаа нүүлэй жэлүүдэй турша

Пропергандистнуудай семинар үнгэргэгдэбэ

Цахан КПСС-эй райкомой (Мухаршээр) политическэ гэгээрэлтэй кабинеттэ пропагандистнуудай ээлжээтэ семинар үнгэргэгдэбэ. Тэрэн дээрэ «1961 ондо колхоз, совхозуудай урда табигданан зорилго» гэхэн темээр КПСС-эй райкомой нэгдэхэ секретарь

соо илангаа ехэ хубилгалтанууд болоо.

Промышленность ба хүдөө ажахыда эрхим түрүү техникын элбэг-жэлэгшын социализм, коммунизм үдэр арад зоний бүри баян, бүри болбосоронгы байдалтай болгон энэ үндһэг болоно. Экономическа талаараа эгээл хүгжэнгэ капитализмын ороонуудыг, үйлдэбэрлэдэгдэн продукцияг хүн бүхэндэ хүртэсөөр хүсэхэ, ахижа гараха зорилго Совет засагай бүри түрүү-лийн жэлүүдэй партинын, худалмэ-рийн ангилан, бухы тарянадай үгэ Ленин тайланан юм.

Социализмын арга түрүүшын орон Лениний захыг заабарие бэл-үүлэн, промышленнэ элдэб шухал-продукци үйлдэбэрлэги тем-пээр, жал соохи ургалгын хамжаа-гээр капитализм ороонуудыг ахижа гараа.

1958 ондо Советскэ Союзай хүдөө ажалгын нигтэ хамжаагээр Америкын Холбоотой Штатуудыг хүсэе нан. 1959 ондо СССР гурга аба-лан тонохойнгоо хүн бүхэндэ хүртэ-сгэ талаар США-е ахижа гараа. Экономическа талаараа эгээл хүг-жэнгэ капитализм гүрэн болохо США-е, абаган мыхагтай хамжаа-гуй хүн бүхэндэ хүртэсөөр ойрын жэлүүдтэ хүсэхэ ба ахижа гараха зорилго советскэ социалистическэ хүдөө ажахын худалмэрийн урда-тайнхай.

Эхэ оройнгоо аша туһада зориул-жа худалмэрийн нигтэ хамжаагээр Ильич дурнай ажалгын али зэргын алдартай хайлар аша үр асархаб гэжэ Ленин бүри дүшөөд жэлэй ур-да тээ «Агууха үгсэхэ» гэхэн суу-на ном соогуу уридшалан хэлээн байдаг. «Пролетариатай гүрэнэй засаг турын дэмжэжэ байхадэ, комму-низмийн хэлхынууд хатахагүй, хар-ин түгээ коммунизм болохо урган-налбарха» гэжэ Ленин бэлээн юм.

Бидээр Лениний эшнэе урид-шалан хэлээн заабарие бодото дээрнэ бэлүүлэгдэ эдэбхитэйгээр хабалдагнал, нодөөрөө харгалд-болоод байдаг. Лениний ургуу-лан коммунизмын түрүүшын хал-хынууд мүнөө ажалдаа коммуни-зм гүрэн хандахын түлөө эцэи ургон, гур гүсэгтэ хүдэлсөн болоо. Олон миллион ажаллаа коммунизм ёһоор хандахын жэшээ харуулахаа гад-на, гэгдэгшдыг түрүүшүүл боло-торын үргэнэ. Олон миллион хүдөө-мэрийн анги, колхозно тарянаа, советскэ индустрици коммунистическэ обществэ үргэн далхисат-гай бэлүүлэгдэ байна.

Коммунистическэ партинай арад зондоо, Эхэ орондоо хайнан гад-наа ехэ юмэ хабар гэгэ зорилго урдаа табила. Эзэн партинын эгээд ариун нангин хүсэл эрмэлзэл боло-но. Ушар бүтээсгэй ажаллаа оро-нойнай олонимитин баялагтай ургал-га, совет хүн бүхэний ажална бай-дал дундаа. Совет хүнүүд ажал-хадаа, коммунизм байгуулаха бүтэ-дэ арадай хэрэгтэ бээрээ хабалда-жа, совет газар дайла дээрэ жаргал-та хайнан ажабайдал байгуулаха хэрэгтэ хумгалла оруулна.

(Үргэлжэлэнь 3-дахы нүүртэ)

Эсэгын бэшэһэн этюдүүд

АБАМНАЯ — ЛЕНИН

Элдэб жэмэстэ модоор, тари-мал сээсгээр хангалтанан сээрлэг манай колхозой центр хургуули хоёры холбо-дог. Хайша хайшаа хахад ки-лометр шахуу тэрэ сээрлэгтэй дундуур зүргэ харгы зурыжа харагдаха.

Нэгэ игаабари дулаахан үдэр дүрбэтэйхэн хүбүүгээ хү-тэлөөд, хургуулийн үхибүүдэй футболоор наадахынь хара-хаа тэрэ харгыгаар сээрлэг-гыг отор гаража ябабабди. Нүхэрни хургуули тээхи үүдэн дээрэ хадаатай байнан Лени-нэй дүрэ руу заагаал:

— Ленин хэнэй аба бэ?—гэ-жэ асууба.

— Мининишье, шининишье,—гэбэб.

— Үбгэн абам—танай, та—миний аба хаямта,—гээд. до-рохоо нуюрым хараад, зогсо-шобо.

— Ленин бүхы хүнүүдэй аба юм. Ойлгоо гүш?

— Ойлгооб!—гээ бэлэйл даа.

МОСКВА ДҮТЭ

Багахан үхибүүдыг мэдэнэ хаямбиди. Элдэб бодолдо эзэ-лгэдээд, оромын олохо яда-жа байн гэхээн, энэ тэрэ юм-мэн тушаа хураад налхалха. Теэд яахабш? Хэлээгүй нааш гомдохо гу, али бүри нэтрүү-гээр асууха, мүшхэхэ. Үгышыг хадаа, ядалсажа ерэхэдээ, өөрөө өөртөө таамагшаг хар-юу үгсэжэ болохо. Тимэ ха-дань ямарынь ороо хэрэг ой-хаандаа буйлуулжа байгаа

наа, тэрэнээ орхёод, хашаран-гүй харюусаха. уялгатай бо-логдодог.

Үнөөхи Аюшатааа гэртээ сайлажа нуунабди. Газаагуур наадажа ерээд, хилээмэндэ то-ло няагаад, нилээд абыастай-гаар үмхэлжэ байтараа.

— Москва хэр дүтэ бэ?—гэжэ асууба.

— Холо, Улан-Удһээ,—хур-гануудаа харуулаад хэлэбэб:—зургаан үдэр, зургаан хүни поездээр ябажа хүрэхөөр.

Тингэжэ хэлэхэдэ, хүбүүм-ни намдаа гомдоһон янзатай-гаар:

— Дүтэ лэ. Москваһаа дүтэ город байхагүй,—гэжэ үнэн зүрхэнһөө, өөртөө найданан түхэлтэйгөөр ханхинаса дуу-гарба.

«Зүб лэ ойлгоош. Москва хэнэйшье зүрхэндэ эгээл ду-тын город хаям даа» гэжэ на-наад, арсахаяа нарилаа нэм.

ПАРТИ ГЭЭШЭШ НЭГЭ ХҮН!

Нэгэтэ үдэшлэн хашаагай үүдэнэй хажуудахи скамейкэ дээрэ хүршэтээ эргэлээд, тамхилжа, хөөрлөдөжэ хуугаа бэлэйб. Тинхэдэ үнөөхи хүбүү-нэйгээ хажуугаарнай наада-жа байхынь лэ наанаб...

Арбаад хоног үнгэрһэн хой-но хүбүүм намһаа нигэжэ асуугаа нэн:

— Базар Ламбиновичтай хөөрлөдөхдөө юундэ парти 36 миллион гэзбэ?

Дүрбэтэй үхибүүн яагаад

миллион хүрэтэр тоо мэдэхэб даа. «Миллион» гэжэ хургуу-лийн багшуулай хэлсэхыг дуулаашы наа, тэрэнээ хэды шэнээн тоо бэ гэжэ ойлгохо бэшэ лэ. Үгэхэ харюу бэдэржэ байтараа дуугарбаб:

— Би тингэжэ хэлээгүйб. Тимэ олон партинай хүнүүд бии гэхэн байхаб.

— Юундэ олон байхань нэм. Парти нэгэ хүн юм!—гэжэ, намдаа багшархажа оробо.

«Нээрээшье!»—Бултадаа нэгэн наналтай хадань нэгэ хүн гэ-жэ хүбүүнэй ойлгоһонийн болоол даа. Хожом өөрны партинын гашүүн болоодо бүри олошорлоо байха, ойлго-но аабза» гэжэ шэбшээд, мил-лион тушаа дуугарангүй үн-гэргөө нэм.

Б. Жамсуев.

«Бурят үнэндэ» бэшэһэнэй хүлээр

„Зарим үнээдын үргүүлжэ эхлэ“

Долоон нэлэй гурбадахы жэлдэ абаһан социалистическэ уялгану-даа бодото хэрэг дээрнэ бэлүүлхэ, нийтлэгхэ малай ашаг шымныг дээ-шлүүлхэ тушаа Мухаршээрэй «По-беда» холхозой правлени, партинай организаци биратай юмэ хэнзгий гэхэн шүүмжлэл бэшгэ дээрэ дур-сагданан гаршатайгаар манай газе-тын мартын 12-ой номерто толило-доо нан. Тэрэн тушаа аймагай Со-ветскэ гүйсэдком манай редакци-да нигэжэ харюусаба:

«Победа» холхозой правлени, партинай организацин хүдэлмэри тухай манай газетэдэ тон зүбөөр тэмдэглэгдэ. Энэ холхоздо малай үблжэлгэ угаа хангалтагүйгөөр үн-гэргэдэжэ байна. Үбхэ тэмдэ ду-

ШЭНЭ

Кяхтын аймагай ажахы болон соёл хүгжөөхэ талаар нүүдтэ горьтохойн туйлаа юм. Энэ амж-лахын тула аймагай организаци ажаллаа нинтэ-политическэ шадамараар ябуул-нэйгээ олол аргыг хашанартай болгоо.

Партинай организаци нинтэ-политическэ ябуулха талаар олол дүршэл Бурядай ном-лор гаргагданан А. А-ров, М. Лабгын ном соо согсологдоно. Хүдөөгтэй агитатор, лек-тэ, соёл культурын хүгжэлэдтэ ехэхэн тү-үзүүлхэ байһанын

тамаг. Тэрэнээ уламж-лал хуураа, гаргал-нэ шэмээ татаханай, газар-гарангүй бүхы малаа бр-ондо оруулхын тула тө-влени, парторганизаци бодото хэмжээ абгаа, ш-байна.

Хүршэ Сталиной нэр-хэзэнь тухаламжа болон-нер үбхэ тэдэнэртэ үгэ.

Саг үргэлжэ архи уу-дунда политическэ ойл-хуудалын хүлдууланга-зой парторганизацин сай-хэр Филатов партинын рай-рогой шиндхэбэрэр-сүлөөлгдөө.

ГЭРШҮҮХЭ—ЭДЭЭ ХООЛОЙ ҮНЭТЭ УРГАМАЛ

Урданышье манай Бурят орондоо гэршүүхэ яһала ехэ газарта таригдадаг байгаа. Илангаа Бичурын, Мухаршээрэй, Тарбагатайн тарянаада энэ үнэтэ ургамалыг үннөө хойшо тариха, найнаар ур-гуулааг нэн. Теэд нүүлэй жэл-нүүдтэ тэрэ ургамал олонхи аймагуудта таригдахаяа бо-лионийн гэмшэлтэй. Мүнөөшье гэршүүхын тариха жэлһээ жэлдэ улам бага боложо бай-хай. Олонхи ажахыннуудта гэр-шүүхыг тоолоогүй, тэрэнэй тари-лын агротехникыг мэдээл-гүй дээрнээ нимэ байдал то-хёолдоо шуу.

ГЭРШҮҮХЫЕ ЯМАР ГАЗАРТА ТАРИХАБ

Энэ ургамалыг манай эндэ тарихада юугээрээ үшөө һайн бэ гэхэдэ, бэшэ орооһото урга-малнуудта орходоо бэрэ тон богонхын болзрто ургажа, эдэшэдэг байна. Хэнэйшье мэднээр манай нийшэ ехэнхи-

1961 ондо нёдондойхидо оробол хоёр дахин ехэ гэршүүхэ тариха, гектар бүрһөө адагын 5,2 центнер орооно хуряаха.

(Республикыннай социалистическэ уялганаа)

Энэ июлийн эхээр хура бороон-найсэ ородог гэжэ бээ. Тим-мэһэ гэршүүхыг хабар хожом тарихада ган гасуурта ехэ дайрагдахуулыг болоно ха юм. Эгээл июль соогуур тэрэнэй сээсгэлжэ байха үеэр хура бо-роо орожо, саашаа найнаар эдэшэхэ ургахадань ехэ туһа-тай байдаг.

Гадна гэршүүхэ ямаршыг хурһэтэй газарта муу бэшээр ургадаг байха юм. Илангаа хүнгэншгэ хурһэтэй, добогил-тала газарта тарихада һайн. Харин хара шоройтой бүгүү, доро газарта тарихада набиша намаагаар элбэг аад, орооһо-нийн тон бага байдаг. Республи-кыннай олонхи колхоз, совхозуудта бусад орооһото урга-малнуудай ёһоор ургадаггүй элбэг, хүнгэн хурһэтэй газ-р элбэг. Тэндэ гэршүүхэ та-рижа, найнаар ургуулаа наа зохиштой байна. Тэршэлэн хурһэтэй газарта гэр-шүүхэ тарихада, хожомын тэрэнэй үржэлшыг хурагуйл-найгаар гэжэ тодорюулгадан-хай. Юуб гэхэдэ, гэршүү-хын нуурида элдэб набиша намаагай бутархай ехэ үлдэгэ-бишу. Энэнь саашаада газар-та үтгэжүүлгэ боложо үгэнэ ха юм.

Гэршүүхыг сээр пар дээрэ-гү, али ямар нэгэн пропашиной ургамалай нүүлд тарихада боло-ло. Тинбэшье тэрэ шенинэс хара тарянтай холисолдоо наа, сээрлэхэдэ хүсэд арил-гагдажа үгэдэггүй. Харин овё-сой орооһонхоо түргэн сээр-лэгдэдэг юм. Тиммэһэ гэр-шүүхэ тариха газарыг намар эртэ гү, али саһанай хайла-саар хабар хахалаад, сан бор-нойгоор борнойхоо хэрэгтэй. Тэрэнээ тарихынгаа урда тээ ургаад байһан буртаг үбхэ, үрмэднэ болон урда жэлэйн ургамалуудай үлгэдэлыг культивагатор аэдүүрилжэ үгы хэхэдэ дээрэ байдаг.

ИЮНИН ТЭНГЭЭР ТАРИХАДА ЭГЭЭЛ ҺАЙН

Тэрэнээ хоёр ондоогоор та-риад туршаабди. Түрүүн сая-кынгэ бүхы сан (дискуну-дыг) табижа, зурууд бүхэнэй

хоорондо 15 сантиметр зайтай-гаар таригдаа. Харин зарим-мэнь зурууд хоорондонь 30 сантиметр зайтайгаар тариад үзэһэн байнабди. Зурууд хоо-рондонь 30 сантиметр зайтай-гаар тариһан газарһаанай элдүүрилгэ хэгдэшгүйгүг наа, муу бэшэ ургаса гараа нэн. Тэрэниие зохио хана саг соонь, зүбөөр тариха гэжэ тон ехэ удхашанартай. Билэ гэршүү-хыг гурбан ондоо болзрто та-рижа туршаабди. Эгээн түрүүн

ХАЙШАН ГЭЭ ХУРЯАХАБ

Манай колхозойхоо хоёр жэлэй туршада хээ амырлан хуряа-хой. Хэрбээ хюруу эр-гэршүүхын ургасыг болоо наань, тэрэ лафетнэ жаткаар хадаа, баага бол-Тингэдэ тэрэнэйгэ хатажа, орооһонийн хэдэ «СК—3», гү, али тээлэй комбайнаар хуряадагди. Тэрэнэ «СК—6» комбайна-лан хуряажа болохо гэхэдэ, тэрэнэй бары-нынь ехээр бутаруу-хынь хуулажа, ш-муудхаадаг.

Хэрбээ ажахы бүхэ ургамалай тарилгын-ныкы наринаар сахи-бөөр тариад байба-ургаса абажа, олодо-оруулха арга боломж-бин.

Олохон ажахыннууд үсхэбэрлэгдэдэг-нинь мэдээжэ. Тээ-мэдэхэр суглуулам-мал тон хомор. Хар-нагуй гэршүүхэ тар-ия наа, зүгын бам-суглуулагдаха боло-шүүхэ ехээр тариха-нээр ургуулаһан аш-на колхоз 1959 ондэ бүлэ бүхэнһөө 42 ш-мэд суглуулаа нэн. Та-дондо 40—40 кило-гра абаабди.

Тарбагатайн айма-Марта» колхозой тү-

РОСТОВСКОЕ ОБЛАСТЬ. Лениний нэрэмжэтэ хү-хын наукануудай Бүхэсоюзна академин гашүүн-дент Новочеркаска инженерно-мелиоративна институт-фессор В. А. Шумаков Хойто-Кавказай хүдөө ажахы-шүүлэй зүблөөндэ гэхэдэ Дон мүнэрэй эрьшад жэлтэ 10 мянган гектар газар аналгахыг дурдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институт наука худалмэрийн үржэлтэй газар аналгахыг проектуулан хэлсэ-Зүүн гарһаа: Н. К. Шульга, Б. А. Шумаков, Б. М. улов, Г. А. Прилуцкий.

*) «В. И. Ленинэй хуряагы» гэжэ номһоо-абаба.

Манай корр.

ХЭДТӨӨ ТУНАЛХАДА, БУХЫ ДЭЭРЭЭ АМЖАЛТА ТУЙЛАГДАХА

амисхаал хабарай дулаан айшлалжа ернхэй. Бухы нутагуудтал Каленово тосхондоо барай аялга эздэлэн-аажа ерэнэн үнээд на-агаагад, хибэдэнэе хи-тошоонхой. Уданиш-ын наам эхилхэнэ. Бүгдэнэн хамбаанда нэгэ асуудал тухай хөө-ли даа, — гээд наа-Екатерина Мergenева хандаба. «Юун бо-гэж асууһан янзатай-шэнэйнгээ тэрээн тээ-хадань: Лоскавай областин тоско району хүүдөө түрүүшүүл хайн үүс-үгээ. Тэрээн тухай ун-шэ наалин, — гээд нү-шээ хандаба. Бүгдэнэн совхозой табалда-инин һу наалин фер-машад Капиталина Пор-гачева, Галина Буркова, Лу-дентий Иванова, Никола Гри-горьев, Николай Гри-горьев болон бу-карба. Совхозой парт-секретарь нүхэр Р. Д. Шелкунов Серпуховск хүүдөө ажахын түрүү-үүсхэл тушаа тобшо-хоорэнэ. Тингэһэнэйн наалишад, лугово-е бөдөө туһалан ху-нигтэ дээрэ амжалта гэлсэбэ. Бүгдэнэн гурбадахи түсбөс дүүргэһын, олоой зүйл элбэг дэлбэг түлөө тэмсэжэ бай-анса нэгэн хүнэй туй-бухы хэрэгсэмнай ажэ шадархай ха юм. Бүгдэнэн тон зүбөөр түрүү-үүсхэл хадан, түрүү ху-туйлалтанууды дэл-гэһэ мүнөө үсгэн хуала зорилго болоно. Бүгдэнэн жэлдэ энэ фермэ

үнээн бүриһөө 1769 литр һу нааһан байгаа. 1961 ондо 2 мянган литр һу нааха уялга абанхай. Мүнөө эндэ суглар-жа хөөрөлдөөд байхадаа, үн-гэрэгшэ жэлдэ 2119 литр һу нааһан Екатерина Мergenева-гай тухайе бүхы фермээрэ нааха гэлсэбэ. Бүгдөөрэн нимэ амжалта туйлахын ту-лада наалишад бөс бөдөө ту-наалха юм. Үнгерэгшэ жэлдэ бултадаа аб алдээр ехэ һу наажа шадархай нааба даа. Жэһэнь, наалишан Анна Миланин үнээн бүриһөө 1529 литр һу нааһан байгаа. Энэ нүхэрөө, мүн Гали Макарова түрүү эргэдэ оруулхын тула-да Екатерина Мergenева хани ёһоной туһаламжа үзүүлхэнэ. Мүн үнгерэгшэ жэлдэ үнээн бүриһөө 1908 литр һу нааһан Капиталина Поргачева хам-та хүдэлдэг Татьяна Богданова Раса Каленых хоёрто туһалхаар шийдэ. Ажал хү-дэлмэридөө дүршэнэн наали-шад Мergenева, Поргачева гэгшэд сугтаа хүдэлдэг нүх-дөө али болохоор туһалха, үнээдмэ зүбөөр нааха, эдэ-лүү хүүхдэнэ эхилдэг хэлэжэ, хөөрөжэ үгэхэ юм. Ингэжэ бөс бөдөө туһа-ласан хүдэлбэл, бүхы фер-мээрэ һу ехээр нааха жэһэ-тэй. Энээнине бүхы совхоз дээрэ абаад хараха болоо наа, хэдэн зуун центнер һу нэмэжэ наагдаха болоно шуу. Мүн Ключи тосхондохи һу наалин фермынхид бөс бөд-дөө туһаласан, Серпуховск районий түрүү наалишад жэһэжээр хүдэлжэ гэжэ ши-дэбэ. Энэ 10 наалишад хү-дэлдэг. Үнгерэгшэ жэлдэ эн-дэхид үнээн бүриһөө 1765

литр һу нааһан байгаа. Мү-нөө жэлдэ үнээн бүриһөө 2000 литр һу нааха уял-гатай. Энэху түрүү наа-лишад жэл бүри эрхим жэһэ харуулдаг. Жэһэнь, Лидия Орлова нёдондо 2276 литр һу нааһан юм. Мүн наалишад Капиталина Венедиктова, Клавдия Пиржакова гэгшэд үнээн бүриһөө 2011—2098 литр һу наагаа. Серпуховск хидой үүсхэл тухай хөөрө-лдөөд байхадаа, эдэнэр бүхы фермээрэ 2100 литр-гэхэ гү, али дурсагдаһан хоёр наали-шад тухайе бултааран наа-ха гэжэ хэлсэбэ. Тэрэһэлэн наалишад Венедиктова Пир-жакова хоёр үнгерэгшэ жэл-дэ Лидия Орловагай нааһан һунаһу тухайе — 2276 литр нааһын түлөө тэмсэжэ оро-бо. Ингэжэ Каленовын наали-шад бөс бөдөө нүхэр ёһоной туһаламжа үзүүлжэ, бүгдөө-рөө һу ехээр наажа абахын түлөө тэмсэхээр шийдэ. Тү-рүү наалишан Лидия Орлова хамта хүдэлдэг нүхдөө дүй дүршэлдөө хургажа туһална. Энэху газар нутаг, жэ-шэнь: Хабаржаан, Саган Губөө, Займа болон бусад сабшаангууд эртэ урда са-наа хойшо уһалагдадаг, тин-гээд үбнэ ногооной һайн урга-са абтадаг байһан юм. Мү-нөөһе совхозой 5-даху отде-ленин луговодууд сабшалан-гаа уһалдаг, ургасынэ дээ-шлүүлхын тулада ехэ орол-дог гаргажа байдаг. Үн-гэрэгшэ жэлдэ Каленово тосхо-ной луговодууд 570 гектар сабшалангай га бүриһөө 22—23 центнер үбнэ абаа. Харин ургаса ехэтэй зарим газарһаа (жэһэнь, Даржагай бууса шадарх 34 гектар сабшалан-гай га бүриһөө 54 центнер) бүри ехэ үбнэ абаһан байна. Мүнөө жэлдэһе энэху лү-говодууд үбнэ ногооной баян ургаса абаха хүсэлтэй хү-дэлжэ байна. Эдэнэй звеное дааһа Лаврентий Иванович Гермашев 205 гектаргай га бү-риһөө 24 центнер үбнэ абаха гэжэ шийдэнхэй. Энэл звено-гой ондоо нэгэ участогта хү-дэлдэг Николай Григорье-вич Шелкунов 184 гектар сабшалангай га бүриһөө мүн 24 центнер үбнэ абажа, нүхэр Гермашевые хүсэхөөр орол-дохо юм. Ключи тосхондой луговод нүхэд Сергеев, Рунывев үн-гэрэгшэ жэлдэ үбнэ ногооной ехэ ургаса абажа шадархай, гектар бүрин 14 центнер ху-раһан байгаа. Гермашев, Шелкунов гэгшэдэй нёдондо абаһан ургасын тухайе мүнөө жэлдэ абаха гэжэ шийдэ. Эдэндэ түрүү луговодууд Гермашев Шелкунов хоёр ту-наалхаар үгээе үгөө. Д. Гармаева.

БАГШАНАРАЙ ИНСТИТУДТА

УРАН БЭЛИГТЭН ОЛОН

Физико - математическа, түүхэ ба хэлэ бэшгэй, биологическа факультетуудай студентнэр хаяхан уран бэ-лигээ харуулаа.

Түрүү һуурын түлөө 3 факультетийд шангаар тэмсэбэ. Һүүлээрнэ түүхэ ба хэлэ бэшгэй факульте-тейхид түрүүлэе гэжэ элир-бэ. Тэдэнэр уни удаан орол-дожо, эдэххи гаргажа, һа-наар бэлдэе ха юм.

Бурядай отделенин 1-дэ-хи курсын студентка Евдо-кия Хамагановагай хүтэл-бэри доро хатар, дуунай ан-самблэ эмхидхэгдэ. Ансам-блин бэлдэнэ «Парти ту-хай», монгол арадай «Сер-жуня» гэжэ дуунууд, Хама-гановагай харуулан энэл-хэг арадай хатар журин эрхим сэгнэлтэдэ хүртэнэ байна.

Институдай дэргэдэхи Б. Абидуевай нэрэмжэтэ лите-ратура бүлгэмэй гэгшүүд — залуу поэтүүд өөрынгөө зо-хёолнуудыг уншажа, нүх-дөө ехээр һонирхуулаа. Тэдэнэй дундаһаа залуу по-этүүд Л. Тапхаевай, Г. Да-шибыловш шүлгүүдтэ жу-ри һайн сэгнэлтэ үгөө.

ШАНГА ТУЛАЛДААН

Бүхы факультетуудай хоорондо социалистическэ мурсынэ соносхогдоһон юм. Нёдондо жэл түүхэ ба хэлэ бэшгэй факультет тү-рүү һуури эзэлжэ, дам-жуулгын Улаан тугта хүр-гөө бэлэй. Тээд энэ жэлэй түрүүһын семестрын дүүр-ээрнэ, тэдэнэр улаан тугаа физико-математическа фа-культетдэ алдаба.

Түүхэ ба хэлэ бэшгэй факультетийхид юундэ ту-гаа абтаа гэжэбэ? Хамагай түрүүн факультетдэ комсо-мольско болон профсоюзна комитетууд студентнэрей дунда хүмүүжүүлгын, эм-хидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулһан байшоо. Ушар нимнэһэ олон хүнүүд «мүү» сэгнэлтэнүүдэ шалгалта дээрэ абаһан, зарим сту-дентнэр хэһээлхэ хожом-долог, эмхи журам эбдээд болоһон юм. Тээд хэһэе гэдэнэй дунда хүмүүжүүл-гын хүдэлмэри ябуулаагүй.

Тингэбэһе, түүхэ ба хэлэ бэшгэй факультетийхид хамтынгаа суглаан дээрэ бүхы дутуу дундаа хэлсэ-жэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэ-ри эрид һайжаруула, тү-рүү һуурида дахин эзэлхын түлөө дахинаа тэмсэхэ гэжэ шийдэбэ. В. Зомонов, багшанарай институтай студент.

Айг Бүхэндэ БИБЛИОТЕКА

СЭДЬХЭЛ БАЯСУУЛАГШАД

Уужам таһалгыгэ электрэн галнууд үдэр шэнги болгоно. Тэндэ алаяһанай нийдэхэдэ-шье дуулахаар бэшэ, абья аниргүй. Хирэ хирэ болоод лэ саарһанай һаршаганаха, ун-шалгын таһагыгэ даагша Вера Доржиевагай үлэмь дээрэ алхалхан соностоно.

Сэмбэн хушалтатой столый саана буурал сагаан толгой-той үбгэн — пенсционер Сергей Константинович Нефедов эхэл анхаралтайгаар хонин ажал тухай журнал уншажа һууна. Энэман аяар гуша гаран жэлдэ зоотехнигээр ажалла-һан байгаа. Сергей Константи-нович шэнэ, илангааа хүдөө ажахын асуудалнуудар бэ-шэгдэнэн номуудыг һонирхон уншадга зандаа.

Уншагшад дундаһаа жо-лошон Станислав Демидовыг тусхайлан тэмдэглэмээр. Үн-гэрһэн жэл соо 100 гаран ном тэдэнэй тоодо А. Толстой, М. Шолоховой, А. С. Пушкинай зохёолнуудыг бүтэһе тооной тэрэ уншаа бичүү.

Нүхэд С. Демидов, С. Нефе-дов шэнги уншагшад аймагай библиотекедэ үдэрһөө үдэртэ олоһорно: мүнөө уншагшад тэрэ 1700 гаран болоод байна.

Библиотекин хүдэлмэрилэг-шэд З. Иванова, М. Абашева, В. Доржиева гэгшэд ажалла-дай дунда соёлой хүдэлмэри саг үргэлжэ абуулна. Һүүлэй үдэс М. Шолоховой «Шэнэ га-зар хахалагдаа», Шошминнай «Ажабайдалда бусалга» гэгэн номуудар уншагшадый кон-ференци үнгэрэгдөө. Библио-текин хүдэлмэрилэгшэд ун-шагшад дунда элдэб темээр хөөрөлдөө ходооло үнгэрэгжэ байдаг. Жэһэнь, М. Аюшев-а «Ном — шини хани нүхэр», «Мини дуратай уран зохёол-шод» гэгэн темээр хэдэн хөө-рөлдөө үнгэргөө юм.

Сэлэнгын аймагай түб тос-хоной библиотекин коллектив түрэл партингаа XXII с'ез-дые угтуулан, түүхэтэ долоон жэлэй түсбэ бэлүүлжэ байгаа ажалшадый эрилтэ хангахын тула бүхы арга шадалаа эл-сүүлэнэ. Э. Буерачный. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиоте-кин хүдэлмэрилэгшэ М. Аюшева шэнэ номуудыг ун-шагшадтаа харуулжа байна.

Эрдэмтэ ажалтай холбон

Багшанарай суглаан дээрэ партин райкомой секретарь нүхэр Дандаров, тэдэниэ аймагай ажахын хужалтын ту-сэбтэй танилсуулба. КПСС-эй райкомой нэгдэхэ сек-ретарь нүхэр Тюменцев ту-рүү һургуулинуудай туршал-гын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байһан тухай тодор-хойгоор хөөржэ үгөө. «Ай-магаймнай һургуулинууд куку-руза, свёкло, мүн бэшэһе культурануудыг тарижа, та-хья, галуу, кролигуудыг үдхэ-жэ, колхознигуудта һайн жэ-шээ харуулаа ёһотой», — гэжэ

тэрэ онсо тэмдэглээ. Хужарай найман жэлэй һу-ргуулин директор Л. Л. Бан-зарханов элдэб ургамалнуу-дыг тарижа туршаһан тухай-даа, Шакирай II жэлэй һу-ргуулин директор Д. В. Лав-рентьев болон бусад багша-нар хүдөө ажахыг үнзгээр ху-шудалаа, аймагайнгаа ажахын хужалтыг һайнаар мэдэхэ ёһотой гэжэ хэлээ.

Һургуулинууд хамтадаа 10000 шубуу, 1500 кролик үс-хээрлэхэ, 25 тонно үнхэ, 15 тонно шубуунай аргал, 5000 тонно наг шэбхэ поли, участо-гууд дээрэ гаргаха гэгэн уял-

Суранзан шэнгээр татадаг

Орлик тосхоной тэг дундахи үндэр томо нэгэ шэнэ гэр эн-дэхи зоние суранзан шэнги татадаг болонхой. Энэман нёдондо бодоогдоһон Ахын аймагай номой магазин юм. Тэрээн соо сээр сэгсэ, нэмэл тагууд дээрүү элдэб ном һу-дар нягталан табигданхай. Илангаа «Политическэ лите-ратура» гэгэн тагууд дээрэ марксизм-ленинизмын болон политическэ экономийн асуу-далаар зохёолнууд олон.

«Уран һайханай зохёолнууд» гэжэ гаршагтай тагууд дээрэ ородой классигуудай — Л. Н. Толстой, А. П. Чеховэй, И. С. Тургеневэй, советскэ уран зо-хёолшод М. Шолоховай, А. Фадеевэй болон бусадый номууд дүүрэн.

Магазиние даагша Валенти-на Балмаева Дальбиноватай танилсажа, ажал хэрэг ту-хайн һонирхоходо:

— Ульдергынхидэй гаргаһан үүсхэл манай эндэ ехэ халуу-наар угтагдажа, номууд олоор абтана. Жэһэнь, январь, фев-раль һарануудта 600 гаран ту-хэригэй номуудыг худалдаа-ли. Бидэнэрэй ажалда һургуу-лин һурагшад В. Гулгонов (3 класс), Анна Наканчикова (7 класс), Мона Балданова (8 класс) гэгшэд илангаа оролдосотойгоор туһална. Зү-гөөр, бурят хэлэн дээрэ нс-мүүд тон үсөөн. Манай захил-тые «Кинготор» оройдооһе дүүргэнэгүй. Улан-Удһээ хн-дэһе хэрэггүй номуудыг ехэнхидэ эльгээрхынэ, тээ тэндэ байгааһа номуудыг хы-рыт, — гэжэ нүхэр Дальбинова «Хүдөө ажахын номууд» гэжэ гаршагтай тагууд тээшэ заа-ба.

Тэрэндэ дүтэлхэдэ, үнхөө-рөө «Саловодство», «Таря ху-рыалгын комбайнууд», «Куку-рузын үндэр ургаса», «Поми-дор яажа ургуулхаб?» — гэжэ мэтэ номууд дүүрэн хэбтэнэ. Д. Ошоров.

ЛЕНИНИЗМ ИЛАН МАНДАЖА БАЙНА

жээл. Эхининь 2-доху нюурта)

дэлэмн үдэ харгаджа үй байһа жэһээнүүдэй хү-дэлхын үдэ гайхалтай харуулжа байна. Коммуни-зар совет арадай улам хо-ло дэлхэһатанай хамта, олон ажалшад нийтэй үйлдэ-һэн алахотай, бүри улан са-наададаг боложо байна. Соци-алистическэ демократи улам ехээр Социализм мурсынэй ур-шье, коммунист ажалай бри-һе эмхидхэлгэ улад зоний эрхэһын шэнээр бадарһа-мунуудын хэрэгтэ совет дэлхэһэй үнэн сэхэ байһа-тодо гэршэ жэһэе болоно. Коммунизм үдэһи дэлхэ-һэйн ухаан болоо, эрдэм-шэ түүхэдэ түрүүһын-ш, иматал арад зондо ал-ху, ажалшад эсэргүүгээр шүлгэй гэгэн Лениний са-наа заабар бөдүүлгэдэ, политическэ партин удирдал-ОСР-та төм богони болзор парти революци хэлдэ, дүрбэдхи гражданин бүхэн Советскэ Союз хүн зонийн дуралсаалай талаар бүхы ехэ ажиа гарай. Парти-нэй захланууды барим-дай дундаһаа интеллиген-туулан дөбжүүлээ.

ажалыг үдэрөөр сэгнэдэг. Тэдэнэр манай Совет орон дотор бүгдэни-тин ахаралаар, халуун инэг дур-лааар хүрээлэгдэнхэй. Советскэ наука олон туйлалтаараа дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлэе. Дэлхэй тойрон нийдэг хамал одо-до, замбуулинай ба түбүнүүд хо-орондын ракетуудыг дэлхэй дээрэ анха түрүүн бүтэжэ, амжалтатый-гаар тайһан, атома электростан-ци, «Ленин» гэжэ атома ледоко-лыг байгуулан ушар манай эрдэм-тэдэй, бүхы совет арадай гайхалшаг илалта болоно. Национальна асуудаларһе Ле-ниний үгэһэн хургаал заабаринууд бөөдүүлгэдэ. Бүхы нацануудай һайн дургай нэгдэлһе, экономиче-скэ ба культура байгуулалтада тэдэнэй тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадал-гын үндэһэ болгоһон, олонациональ-на гүрэн хуи түрэлтэнэй обществн түүхэдэ түрүүһынхөө байгуула-гдаба. Лениний парти бүхы арадуудай экономико болон культурыг хэлбэ-ришгүйгээр хужөөнэ. Байгааһын болон экономикын эрхэ байдалай та-лаар өөһадтэн эгзэн таатай һалба-ринуудыг республика бүхэн хүтжөө-нэ. Энэнь республиканиуудай, мүн бүхы орогой хүсэл эрмэлзэлгын зү-бөөр тааралдаа йодал хангана. Экономическа захиргаанай район-уудыг, арадай агаһын советуудыг байгуула хэрэгтэ манай партин ленинскэ национальна политика илангаа али тодоор харгадаба. До-лоон жэлэй түсбэ дүүргэгдэхэдэ, социалистическэ нацануудай хани барисаанай улам ехээр бохижэжэ, тэдэнэй саанадаа улам ойртогч най-ралдаха, бүхы асуудалнуудар хани харисаанай хүтжэжэ йодал ханга-ха байна.

Промышленность болон хүдөө ажа-хын, эрдэм болон техникын айма-хын ехэ амжалтанууд, арад зоний баян тайһан байдалай, соёл куль-турыг дөбхөлтэ хадаа манай түрэл Коммунистическэ парти, таранай Ленинскэ Центральна Комитетэй асари ехэ эмхидхэһе ажал-ябуул-гын аша үр юм. Ленин болон коммунизмыг хэ-рэгтэ, ажалшад ашаг туһын, зол жаргалай түлөө тэмсэхэ хэрэгтэ захя хизаргүй үнэн сэхэ байхаар партине хүмүүжүүлэе. Партиний социализм, коммунизм байгуула хэрэгтэ үүсхэлдэ, эмхид-хэгшэн боложо, бүхэлдхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалта-нуудта арад зоноо асарһан байна. Лениний партине удирдалша-мнай, башманай гэжэ, коммунизм байгуула хэрэгтэ удирдалдаг байһа-ныг — энэ агуухе зорилгоо амжалтатыйгаар шийдхэгшын эшэ нүхсэл болоно гэжэ арад зон хара-даг. Магай парти партийна ажабай-далай ленинскэ гүрмине хэлбэршэ-гүйгөөр сажин, өөрынгөө ажал-ябуулгын түхэл маяг болон арга методые саг ургалжа һайжаруулдаг, хүдэлмэрингөө онол огыһе нари-жуулдаг, хамтаараа хушлалттай, парти доторой демократийн ёһо гү-рмине бүхы шатануудта — дээрэ-һэ доро хүртээр сэхэ шууа сахи-даг байна. Манай ороние Лениний заалан замаар, ленинизмын туг до-ро, коммунизмын тугиһаа илангаа абааһахаар удирдажа байгаа пар-тийнай хүсүнине — ленинзмдэ үнэн сэхэ байдалһаа, арад эгдэ дөбжүүлгэдэ, тэрэнтэй таһаршагүй холбоотой байдалһаа ашэ үндэлхэтэй. Коммунистическэ парти үргэн арад зоние түүхэтэ ехэ зохёон бай-гуулхы хэрэгтэ элсүүлжэ гарсадаг,

аруун һайхан, асари ехэ уг зорил-гоныг тэдэнэй үмэнэ дэлгэжэ үдэгдэ, коммунизмын түлөө тэмсэ-лмьн толгойлог байга. Коммуни-стическэ обществэ үргэн далайсай-гаар байгуулажа байһан үдэ партин хушлалттай үүргэнэ бүри ехэ бо-лоно габал: ажалшад дунда абуу-даг тэдэнэй эмхидхэхы, суртал габ-түүлүн-хүмүүжүүлхэ хүдэлмэринь улам һайжарна. Мүнөө коммунизмын түлөө тэмсэ-жэ гэшэ үйлдэһэригын хүсэгүү-ды шэнэ абаастайгаар хушөөһын түлөө, арадай ажалхыда техниксэ дөбхөлтэ бөөдүүлхын түлөө, ороноо үргэлжэ дээрнэ электрификаци-лын түлөө, арад зоноо бүри баян дэлгэр, бүри болоосоронгы байдал-тай болгохын түлөө тэмсэхэ гэгэн удхалтай. Энэманай дэлхэй дээрэ эгзэн богони хүдэлмэринг үдэртэй, эгзэн богони хүдэлмэринь нелелитэй болгохын түлөө, гэр байра олоор ба-рихын түлөө тэмсэл муг. Олон ар-баад миллион зоний байдалыг үндэ-һөөрнэ һайжаруулаа йодал ханга-даг парти, правительствын тодор-хой хэмжээ-ябуулгануудыг бүхы дээрэг абажа харахыда, ленин-измын агуухе үзэл сурталнуудай бо-дото бөөлөл болоно. Коммунизмда түргэнөөр хураһын тула совет аратта бата бэхи эб най-рамдал хэрэгтэй. Советскэ Союзы Коммунистическэ парти болон Со-ветскэ правительствэ эб найрамдал тухай, нийттын политическэ ондо он-до байгууламжатай гүрэнүүдэй ам-галан тайбаргаар эрэг ажабайха ту-хай Лениний хараалһан политикыг хэлбэршгүйгээр бөөдүүлэе. Соци-ализм арадуудта амгалан тайбан байдал асарна. Лениний заабаринуудыг бөөдүүл-эн, эб найрамдалай түлөө хэлбэ-ришгүйгөөр, арид шууд тэмсэхэгэ-хэмтэ, Коммунистическэ парти, Со-ветскэ правительствоний ороноо хамгаалха хэрэгтэ улам бохижүүл-

хэ, социализмын туйлалтануудыг индэнэй сэгсэг мэтээр сахиха гэгэн Лениний захяа заабаринуудыг мүн-дэ хүндэтгөөр бөөдүүлжэ байна. Гэхэ зуура, совет арад ороноо хам-гаалха хэрэгтэ улам бохижүүлхэ-дэ, хан нэгдэгдэ довтолхоор түхээр-нэгүй, СССР-эй зэбсэгтэ хүсүнүүдыг нэгэ миллион хоёр зуун мянган хү-гөөр хорооно тухай 1960 оной ян-варьда СССР-эй Верховно Советэй сессийн абаһан хуули эб найрам-далай хэрэгтэ шэнэ ехэ нэмэлтэ болоно. Амгалан ёһоор ээргэ ажабайха политикыг хэлбэршгүйгөөр бөө-дүүлэн, магай парти капиталист оро-нуудтай СССР-эй уридалһан амгалан сагай экономическа мурсынэ дэлгэ-рүүлхэдэ, коммунизмын шийдэхы илалта туйлаха байһандань атигээ. Совет засагай батаһанай һуу-дээр Советүүдэй орон өөрынгөө эконо-мическа политиктаар, ажахын ба культура амжалтануудар дэлхэйг түүхын хужалтдаа улам ехээр нү-дөөлжэ байха гэжэ Владимир Ильич партидаа заадаг һэн. Тэрэ саг эрээ. Дэлхэйн түүхын хужалтдаа манай экономическа, культура амжалта-нуудай нүвөөдэгшын һүүлэй жэл-нуудтэ илангаа али болоо. Манай парти, правительствын сесэн мэр-гэг, үнхөөрөө ленинскэ гадаадын политика бөөдүүлхэнэй ашаар Со-ветскэ Союзы, бүхы социалистиче-скэ лагерьин нэрэ хүндэнэ ходоодо ургана. Хүсөн түгэс Совет гүрэнэй эдэхитэй хабаадалгагүйгөөр мүүнэ уласхоорондын нэгэһе шухала асуудал шийдхэгдэнэгүй. Дарлагшан аравууд империализмда эсэргүү тэмсэлдэ эмхидэн боложо, колониальна гэжэһе таһа-татахал байха гэжэ Ленини уридал-һан заалан юм. Лениний ээ сесэн заабаринь бөөдэ байхай. Азиин, Африкин, Лагын Америкын шэнэ шэнэ ороноудай аравууд, бөө даан-хай национальна хужалтыг замда

жэл эрэхэ бүри олоороо орожо бай-на. СССР гүрэнэй национальга бөө даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ гү, али тэрэнэ хамгаалжа байһа бүхы арадуудай үнэн хани нухарыне болоно. Социализм бүхы дэлхэй дээрэ илаха гэжэ Ленин хургадаг һэн. Гансаха манай орон бэхи, мүн бүхы хүн түрэлтэн коммунизмын зам-да орохо гэжэ Ленин ехэтэ атигэдэ байгаа. «Харгымнай зүб. Мүб гэхэ-дэ, энэ хадаа бусдыһе ороноудай эртэ гү, али хожомлохо эрэхэ бай-һан зам мүн» гэжэ хэлэдэг һэн. Ле-ниний эдэ үгэнүүдыг хүсэлдэжэ байхтай. Социализм тээшэ дашлалта Лениний уридалһан хараалһанай ёһоор бүтэжэ байна. Социализм тү-рүүшээр нэгэ, манай орон дотор илаха, тингээд бусад ороноуд капитализмһаа хахасажа ахилдэ. Дэл-хэйн социалист байгуулалта бүрил-дөөд, миллиардаа үлүү хүн эок-той Европа, Азиин хэдэн ороноуд тэрэндэ хабаадуулагдаа. Коммуни-стическэ марксизм-ленинизмын дай-шалхы туг доро хужэжэ, мүнөө ай-халбар ехэ, илагдшагүй хүсөн бо-лоо. Коммунистическэ болон худал-маришан партинууд 85 орогдо эмхидхэгдэе. Бүхы дэлхэй дээрэхэ коммунистууд мүнөө 33 миллион-һоо олон болонхой. Худэлмэрингөө ангийн уласхоорондын хани харил-саан тухай, бүхы дэлхэй дээрэ со-циализмыг заатагүй илаха тухай Лениний агуухе суртал хургаалаар зоригжуулагдаһан коммунистическэ болон хүдэлмэринэй партинууд эб найрамдалай түлөө, демократие түлөө, социализмын түлөө өөрынгөө арадуудай тэмсэлтэ толгойно.

Республикын, Корейк Арадай-Демо-кратическа Республикын, Монголой Арадай Республикын арадуудтай ахадүүгэй хани барисаатайгаар ком-мунизмда ошожо йоана. Дэлхэйн соци-алист байгуулалтыг бүрилдэн бии болоһонинь ленинизмын тон ехэ илалта мүн. ** Ородой ехэ мурэн Волгын эрьдэхэ Симбирскдэ, Ульяновтай була соо Владимир Ильичын түрэн үдэрһөө хойшо 90 жэл үнгэрөө. Энэ үе соо хүн түрэлтэн өөрынгөө хужалта дөбхөлтэй замаар урагшаа хо-ло дашбаа. Магай эхэ орон илангаа ехэ зам гаталжа гараа. Урлань эгзэл гагдэнгын орон байһан аад, мүнөө дэлхэй дээрэхэ эгзэл түрүү социализм гүрэн болобо. Манай ард, бүхы хүн түрэлтэн асари ехэ ам-жалтанууды туйлаһанайнгаа түлөө Лениндэ, ленинизмдэ улагтай. Агуухе Лениндэ арадуудай инэг-лал хизааргүй ехэ байна. Аруун тунгалан ажалалтай, барагдшагүй революционн хүсэтэй, зорьһонгоо заатагүй абад, шэн шанга зорь-той, мулзагшотой абадшаргүй, ажалшад аймагтар дуратай байһан хүнэй — Лениний мүнхэ дүрэ шэнжэжэ баатар габлаа гаргалда урлалдаг эгзэл тодо жэһэе болон бүхы хүн түрэлтэнэй урда хатын хэ-тада харгадажа байхал.

«Агуухе Лениндэ, ленин-изм оролхообид». КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын тол-гойлогшо Н. С. Хрушевэй хэлэһэн эдэ үгэнүүдыг бүхы совет арад, Га-зар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан, зол жаргалта байдал хангахыг шу-халада тоолодог хамаг хүнүүд дэм-жэжэ.

Лениний нэрэ алдар, таранай агуухе хэрэг болон хургалһын хэтэ мүнхэдөө, олон мянган жэлдэ мандахал.

ТҮРЭЛТЭНӨӨ БАЯСУУЛАА

Улан-Удын на-өөхэднээ гараар дай АССР-эй габ-райлагын байшан-д бүтээхэн хэрэгсэл-гаран 200 гаран-нуудыг табиа. Аха-лагша хурагшадай эхэнэрүүд ажалла-даг. Тэдэнэй олон-хидын үнэр баян эхэнүүд юм. Эндэх-профсоюзай комитет хүдэлмэршэдэйнгөө үхибүүдыг хүмүү-жүүлгэдэ саг үргэл-жэ анхаралаа хан-дуулжа, элдэб наа-да зугаа, үнэ ха-ралга эмхидхэжэ байдаг.

Наяхан эндэ үхи-бүүдэй зураглал хэ-дэ шахуу хайн-нэн, бүтээхэн элдэб зүйлнүүдыг харуул-хан выставкэ үнгэр-гэдөө. Тэрэндэ 27 үхибүүд хабаадажа, бүүдэй урда Бур-яага багша пен-сионер Прасковья Сергеевна Лескова үгэ хэлэжэ, түрэл-городойнгоо түүхэ, эрээдүйн хөгжлээ тухай тобхохоор хөөрөжэ үгөө. Ти-гээд үхибүүдтэ эхэ амжалта, жаргал хүсөө.

Выставкэдэ ха-баадахан Улан-Удын № 4 нургуу-лын 4 классай ху-рагша Таяа Балда-нова болон бусад багахан шүлгүүдыг уншажа, гоё найхан дуунуудыг гүйсэдх-жэ, түрэлтэнөө бая-суулаа.

Индиин коммунистическэ партиин VI съезд

ДЕЛИ, апрелийн 10. (ТАСС). Индиин коммунистическэ партиин VI съезд Виджаявада городто (Андхра Прадеш штатта) боложо байна. Съезд партиин программын проектые зүбшэн хэлсэжэ дүүргэ. Съезд дээрэ хунга-даха компартиин шэнэ нацио-нальна соведэй зүбшэн хэл-сэлгэдэ тус асуудалые дам-жуулан үгэхэ гэгээн шийдхэ-ри баталан абтаа гэжэ хэлбэл мэдээсэнэ.

Энэ оной февральда боло-нон компартиин национальна соведэй баталан абтан поли-тическэ резолюции съездын деле-гадууд зүбшэн хэлсэжэ ороо. Орон доторой оршон байдалда, мүнөөнэй уласхоо-рондын байдалда тус поли-тическэ резолюции соо шэнжэ-лэл хэгдээ, тэршэлэн ком-партиин ойрын саг соо бэс-лүүлхэ зорилгонууд тодорхой-логдоо. Бүхэдэлхэйн — түүхэ-тэ удхашанартай документ бо-логшо коммунистическэ, хү-дэлмэршэнэй партинуудай түлөөлгүшэдэй Москвадахи зүблөөнэй мэдүүлгэ резолюции соо хайшаагдахан байна.

Советскэ Союзай Коммуни-стическэ партиин делегацие тогтойлогшо КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэгшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Сусловай амаршалгын үгэ хэлэхэдэ, съездын делегадууд, айлашад нэрбээ алыга ташал-гаар угтаа. Индиин компар-тиин бүхы гэгшүүдтэ, Индиин бүхы хүдэлмэршэн ангида М. А. Суслов Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин зүбхөө аха дүүгэй амаршалга хүргөө. Индиин коммунистическэ партиин VI съездэ КПСС-эй ЦК-гэй эльгээхэн амаршалгыг М. А. Суслов уншалан байна. КПСС-эй ЦК-гэй эльгээхэн хани халуун амаршалгыг съездын делега-дууд хүл дээрээ болон зогсо-жо шагнаа, нэрбээ алыга та-шаа.

Амаршалга соонь ингэжэ хэлэгдэнэ:

«ИНДИИН КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЗУРГААДАХИ СЪЕЗДЭ»

Индиин коммунистическэ партиин зургаадахин съездын делегадуудтэ, тэдэнэр дам-жуулан Индиин бүхы комму-нистуудта Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет аха дүү-гэй халуун амаршалга хүргэ-нэ.

Марксизм-ленинизмын, про-летарска интернационализмын агуухэ, энэрхы хайн үзэл сурталай илалта коммунисти-ческэ, хүдэлмэршэнэй парти-нуудай түлөөлгүшэдэй нэдон-доо жэлэй ноябрьда Москвада болонон зүблөөнэй документ-нууд соо эли тодоор харагда-хан байна. Энэ үзэл сурталда үндэлхэн манай хоёр парти-нуудай хоорондо тогтонон ха-

ни халуун, таһаршагүй холбоо барисаа Советскэ Союзай Коммунистическэ парти үндэ-рөөр сэгнэнэ.

Колониализмын хүндэ хүшэр хойнололгонуудыг зайсуулхын түлөө, экономикаскэ бээ даанхай байдалаа бэхжүүл-хын түлөө, Индиин ажалла-дай демократическа эрхын, тэдэнэй аша туһын түлөө ор-ной национально-патриотиче-ска хүсэнуудэй хэжэ байһан тэмсэлыг Индиин коммунисти-ческэ парти толгойлжо яба-на. Индиин компарти хадаа эб найрамдал аршалан хам-гаалхын, бэхжүүлхын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэ, колони-альна али бүхы түхэлэй дар-лалтада эсэргүүсэнэ.

Өөрынгоо оройной экономи-ческа, социальна хөгжлэтын түлөө, Индиин ажалладай аша туһын түлөө, арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө эсэшэ сусаагүйгөөр тэмсэдэг дээрэ-нээ Индиин компарти индичи олонийтэ арад зоной зүбхөө хүндэлэгдэдэг, этгэлт найда-баридань хүртэдэг байна. Юуб гэхэдэ, Индиин арадай хуруул хайхан эрээдүйгөө хангаха эрмэлзэлгынэ комп-парти бэлүүлхэ гэжэ оролдо-дог байна бшуу. Индичи онсо өөр эрхэ байдалда хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болонон компарти хадаа уласхоорон-дын коммунистическэ хүдэлөө-нэй теории болон дүршэлтэй баялигта өөрынгоо туһа нэм-ри оруулалсан.

Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үндэлхэн өөрын-гөө ээргыг соёл сурталай бо-лон эмхидхэлэй талаар бэх-жүүлхын түлөө, Индиин хү-дэлмэршэн ангиин, таряаша-дай, бүхы ажалладай аша туһын түлөө тэмсэлдээ саа-шанхи амжалта туйлахын, им-периализмда эсэргүүсэн эб найрамдалай түлөө, демо-кратическа, социальна дэб-жэлтын замаар өөрынгоо ороние хүгжөөхын түлөө тэмсэлдээ саашанхи амжалта туйлахын Индиин аха дүү коммунистическэ партида Со-ветскэ Союзай Коммунисти-ческэ партиин Центральна Комитет хүсээнэ.

Индиин алдарт коммуни-стическэ парти мандаха бол-тогой!

ЖЕНЕВЭДЭХИ ГҮРБАН ОРОНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

ЖЕНЕВА, апрелийн 10. (ТАСС). Советскэ делегаци ар-сандаа бага болохын, дого-вор баталан абаха арга бо-ложо байжаруулхын тула яадна эбсэг туршалгыг бо-лоуяха тухай асуудалаар гур-бан гүрэнэй зүблөөнэй ээлжээ хэлэжэ, хэлсээс түргөөр дүүр-гэхын тула хайн хайхан нанал бодол баримталжа байһанаа мэдүүлээ. 11 гэгшүүдтэ: соци-алистическэ ороннуудай дүрбэн түлөөлгүшэдөө, баруун ор-онуудай дүрбэн түлөөлгүшэд-нөө, нейтральна гурбан оройной түлөөлгүшэднөө хиналтын ко-мисси байгуулах тушааа США-гэй шэнэ дурдахалыг зүбшөө хэ тухай мэдүүлгые Советскэ правительствын үмэнһөө мүн-өөдэрэй засадни дээрэ С. К. Царипкин сонсохо.

Индиин болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондох аха дүүгэй хани барисаан ман-даха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет

КПСС-эй ЦК-гэй даалгаба-рээр М. А. Суслов Владимир Ильич Ленинэй портредые съездэ бэлэг болгон баряа. Съездын делегадууд бэлэг ба-друулхадань нэрбээ алыга та-шаа.

Хитадай коммунистическэ партиин амаршалгын бэйцэг съезд дээрэ уншагдаа гэжэ Индия Пресс Эйдженси гэжэ агентство Виджаявадаһаа дамжуулаа.

Индиин компартиин генера-льна секретарь Алжой Гхош үсэгэлдэрэй засадни дээрэ политическэ элидхэл хээ.

Уласхоорондын коммунисти-ческэ хүдэлөөнэй элитэ эхэ ажал-ябуулагшад Вильгельм Пик, Гарри Поллит, Юджин Деннис гэгшэдэй дурасхаа-лыг съездын делегадууд айлашад ёһолон тэмдэглэнэ байна.

Индиин коммунистическэ партиин VI съезд хүдэлмэрэ үргэлжэлүүлхээр.

Атомна зэбсэг түхээрэлгэдэ эсэргүү гурбан үдэрэй аяншал-га Данияд үнгэргэгдөө. Копенгаген шадар демон-страция хабаагдашад улам олошоржо, километрээс дээш газарта хубарья. Зурга дээрэ: аяншалгада хабаадагшад. Политикенс Прессфотын фото.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн Политическэ Тусхай Комитетдэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелийн 11. ТАСС-эй корреспондент Бога-чев ингэжэ дамжуулба:

Урда Африкын Союзда яһа-най илгаа гаргагдадаг тухай асуудал Генеральна Ассамб-лейн Политическэ Тусхай Ко-митетдэ үсэгэлдэр зүбшэн хэл-сэгдэжэ дүүрбэ.

Социалистическэ ороннуудай делегадууд, Африкын гүрэнүү-дэй, Азин, Латин Америкай хэдэн гүрэнэй түлөөлгүшэд Ур-да Африкын Союзда яһаанай илгаа гаргалдыг шагнаар шүүмжэлхэ зуураа, Урда Аф-рикийн нотагай хүн зоной эрхэ хамгаалхын тула эрид шууд хэмжээнүүдыг абахын Нэгэ-дмэл Напануудай организа-цие баалдаа. Дээрэ дурсаг-даһан ороннуудай делегацинууд

ООН-эй Ассамблейн Политическэ Комитетдэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелийн 10. ТАСС-эй корреспондент Г. Ва-сильев ингэжэ дамжуулба:

ООН-эй Генеральна Ассам-блейн Политическэ Комитетдэ энэ үглөөнэй засадниин эхил-хэдэ хэдэн асуудал шийд-хэгдээ. «Африкын гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ» тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ Америкын делегациин дурад-халаар хойшоолуулагдаа. Энэ дурдахалыг Холбоото Шта-дууд сессин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ дуралдаһан бай-гаа. Кубын Гадаадын хэрэг-үүдэй министр Рауль Роагай үбшэлхэн дээрһээ эзэрхэг түрмхэй түсэбүүд тухай, Ку-бада эсэргүү США-гэй хорото хэрэгүүд тухай асуудалые хэдэн хоногхоо зүбшэн хэлсэжэ эхилхэ гэгээн тогтоол баталан абтаа. Удаань тус Комитет Корейн асуудал зүбшэн хэлсэ-жэ оробо. Үгэ хэлэлтнэй эхил-хэһээ хойшо засаднида ха-баадагшад хоёр ондоо наам-жатай байһанаа элирүүлээ. Азин олохон ороннуудай зүб-хөө дэмжэгдэнэ социалисти-ческэ ороннууд Корейн арадай хараа болол баримтална, Ба-руун ороннууд Корейе амгалан ёһоор нэгдүүлхэ хэрэгтэ наад ушаруулха хүсэлтэй байһанаа гэршэлэн харуулаа.

Эгээн түрүүлэн үгэ совет түлөөлгүшэ В. А. ингэжэ заалан байна: асуудал корейн арадай элхэй шийдхэхэ хэрэг Генеральна Ассамблея асуудал зүбшэн хэлсэл-гүй байгаа. Тус асуу-Комитетдэ зүбшэн хэлсэ табигдаһан дээрһээнь хэлсэлтнэй үсэдэ корейн аша туһын, хүсэл эрмэлз хараадаа абаха шуудал.

Корейн Арадай Демок-ратическа Республика, Ур-рейн түлөөлгүшэдэ үгэжэ эрхэгүйгөөр хэлсэлгэдэ уриха гэжэ хайхан резолюциин про-ект совет делегат дэбжүүл-рэ дурсагдаһан түлөөн хабаадаггүйгөөр асуудалые зүбшэн хэлсэ аша үргүй байха гэжэ резолюциин проект заагдана. Удаань үгэ США-гэй түлөөлгүшэ Со-сон Америкын резолю-проект уншажа үгөө. Урда Корейн түлөөлгүшэ ха шуудлаа гэжэ Аме-резилюциин проекто дот-радхагдана. В. А. Зорин дохёо үгэ хэлэхэдэ, асуудал шийдхэгдэжэ гэгэ хандалтын аша хоротой байһынэ үнэ тодоор элирүүлэн харуу-лаа.

Корейе нэгдүүлхэ асуудал 1947 онхоо Генеральна Ассамблейн нүүдтэ жэл бүри зүбшэн сэгдэнэ гэжэ тэрэ мэдэ Гэбшын корейн асуудал нөөшье болотор шийд-гүй байһаар.

ООН-до зүбшэн хэлсэ байһан асуудал юундэ хэгдэнгүйб гэхэдэ, 10 он хүн зонтой, бээс да-налбаран бадаржа байһ-рэн болохо Корейн Демократическа Рес-спублика жэлнүүдтэ тоогдо байһан юм гэжэ совет гат заагаа. Корейн газ-рэ политическэ, экономи-социальна ондо ондоо лалтагай хоёр гүрэнэй байһынэ хараада абаха гэжэ Зорин үргэлжэ хэлээ. Ямар байгуу-таатай зохиод байһынэ а-рад өөрөө шийдхэхэ КНДР хүсэ шадалтай, ран хүгжэжэ байһан гэжэ өөрыгөө харуулаа. Корей тухай ингэжэ хэ-аргагүй. Баруун оройн хэдэн делегаци — Гол-Англи, Австрали, Гре-к боото Штадуудай хараа-дэмжэбэ. Эхэ ороноо ёһоор нэгдүүлхын хэрэг хоёр корейн арадай хүс-дол бэлүүлгэдэ Хол-Штадууд 15-дахин жэлээ хэжэ байна.

Имэ хоротой, бээсү-шгүй хараа бодол ба-лагшадые эрид шүүд-нашажа, Индонезин, По-Украины ССР-эй, Чехо-крийн, Албанийн, Бол-Суданай, Ирагай, Мар-түлөөлгүшэд үгэ хэлэ-нэсний делегат Виджог-США-гэй резолюциин дэ-заһабари оруулаа. Хэлсэлгэдэ гансаашье Корейн түлөөлгүшэдые бэшэ, мүн КНДР-эй тү-шэдыг уриха шуудла-тэрэ проекто дотор хэлэ-жэ.

Ази, Африкын ороннуудай арадууданалаа нэгэдэлгын Соведэй сессия

БАНДУНГ, апрелийн 10. (ТАСС). Сессин түрүүлгүн Индонезин делегацие тог-гойлогшо С. Аббас Ази, Аф-рикийн ороннуудай арадуудай на-лаа нэгэдэлгын Соведэй сес-син засадниин үсэгэлдэр нэр-хэ зуураа, колониальна дар-лалтын хохидолдо орожо, наһа бараһан Конгын, Камерунай агуухэ патриодууд болохо Патрис Лумумбын, Феликс Му-мие гэгшэдэй, мүн Ази, Аф-рикийн бусадны патриодуудай дурасхаал хүндэлхын дурал-даа. Делегадууд нэгэ минутын турша соо хүл дээрээ байжа, баатарнуудай дурасхаал тэм-дэглэбэ.

Правительствонуудһаа, дэл-

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ

ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ...

...Бүхы юумэн дуунһаа эхил-нэ. Манай моряк Роман укра-ин арадай дуу дуулжа, хон-гео гоё хоолойгоороо Италиин порт шадар ажайуугшадтэ сэлхэл хүдэлгэнэ. Нүүлэнь—городой дэлгүүр дээрэ энэ дууе тэрэ моряк италиин зага-нашан басаган хоёр ирагуу гоёор дуулана. Концертын удаа эдэ хоёрнай городой хуу-шан үйлсэ, талмайлуудаар ябажа бүри дүтэ танилсана.

Агуухэ Данте гэгшын хү-шөөгэй дэргэдэ тэдэ хоёр бээс дуралсажа, үсын үсэ инаг дуран, хуби заяагаа хол-бохоор үгээс ойлголсоно. Дайн эхилжэ, Советскэ корабль Эхэ орондоо бусаха болоно... Дов-женкин нэрэмжэтэ киностуди-да зохёогдоһон «Роман и Франческа» гэгээн уран хайха-най кинофильм эдэ үдэрнүүд-тэ республикын кинотеатр-нуудта харуулагдажа эхилэн-хэй. Үнгэтэ тус фильмин гол рольнуудта харатшад мэдээ-жэ болоһон Людмила Гурен-ко, Киевэй театральна инсти-тудэй студент Павел Морозен-ко гэгшэд наадана.

21 градус дулаан болоо

Апрель һарын түрүүшын арбан хоногой туршада республика дотор-най хэзээ хэзээнэйхнээ дулаан байгаа. Март һарын һүүлшын арбан хоногто сабшалан, таряалан дээр-хи саһан эхэлхэн хайлаба. Имэ-эртэ, үни удаанай үзэгдөөгүй ду-лаан үдэрнүүдтэ заримдаа шангаха-наар халхлаадшыг абаһан, саһал-шыг ороһон байна.

Таль — Ботвинник

МОСКВА, апрелийн 11. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байһан матчтын арба-дахин партине наадахадаа, Ботвинник шүүгээ. Энэ пар-тинь үсэгэлдэр хойшолуула-даһан байгаа. Михаил Таль тус партине гэртээ шэнжэлжэ үзөөд, дахиад наадангүйгөөр шүүгдэб гэжэ мэдэрһэн бай-на. Тимэ болохоолоороо, ар-бадахин турай һүүлээр 6,5:3,5 гэгээн тоотойгоор М. Ботвин-ник булижа ябана.

Арба нэгэдэхин партинь ап-релийн 12-то болохо.

Республикын урда, түбэй райо-нуудта үдэргөө дунда заргаар 1—2 градус дулаан болоо. Эгээл дулаан үдэр апрелийн 9-дэ үзэгдэбэ. Энэ үдэр республика дотор 16—21, тү-бэй районуудта 11—15 градус ху-рэтэрөө дулаараад абаа. Энэнь үн-гэрһэн жэлнүүдэй энэ усынхитэй сасуулхда 3—4 градус дулаан бо-лоһон байна. Тимбшынэ һаа, һүни-дөө 8—14, хойто аймагуудта 19—23 градус хүйтэн байгаа.

Зүгөөр дулаан үдэрнүүдэй ахи-хдаа түрүүшын хура бороон оро-нон байна. Жэшээнь, Улан-Удэ, Тар-багатай, Мухаршээр, Петропавлов-ка, Тори, Цакир, Кяхта нотагуудта бороон газарай хурьһа бага-ханааршыг наан шигтгүүлээ. Бусад нотагуудта—Баргажан, Баунт, Гүн-да (Ярууна), Кабанска бага зэргэ саһан оробо.

Түнгэрһан үе соо тала дайда хада майлын үбэртэ хабарай хоншуухан үнэр хангалтуулан ногоон ургажэ эхилһэн, үшөөһа, модод тулгалжа, элдэб язын хорхой шумуул, эрбээ-хэй, батаганаан бий болоо.

Ин. Нотов.

В. МУЛЛЕРАЙ фототзюд.

ИНАГ ЭХЫН ХӨӨРӨӨН...